

بِه نام خ داوئ دبخش نده مه ریان

جلسه اول

آثار و اسرار نماز

مرکز آموزش مجازی دانشگاهیان

جلسه اول

جایگاه نماز در دین

بحث ما در مورد "نماز" مهمترین واجب الهی است. ما دو اولین بگوییم نسبت به جایگاه نماز، در دین اسلام. یک اولین آن این است که اولین دستوری که خداوند تبارک و تعالی به پیامبر عظیم‌الشان ما، پیامبر اسلام (ص) صادر فرمودند دستور نماز بوده است. نقل است که روزی که جبرائیل بر بالای شهر مکه بر پیامبر نازل شد، پیامبر با پایش به کوه زد، چشمه‌ای جاری شد، از آن چشمه آب جاری شد و سرازیر شد، وضو گرفتن را به پیامبر تعلیم داد، بعد از وضو گرفتن نماز خواندن را به پیامبر تعلیم داد، خب پیامبر خانه آمد و آن نمازی را که یاد گرفته بود و آن وضویی که یاد گرفته به حضرت خدیجه و حضرت علی (ع) آموزش داد. بعد از آن پیامبر عظیم‌الشان اسلام می‌آمدند در کنار کعبه، قامت برای نماز می‌بستند. بعد دیدند نوجوانی می‌آید و به پیامبر پشت سر او اقتدا می‌کند، بعد می‌دیدند خانمی می‌آید و پشت سر آن دو اقتدا می‌کند، سه نفری کنار کعبه نماز جماعت می‌خواندند. خب از آن طرف، اولین واجب هم برای امت اسلام، برای امت پیامبر نماز بوده است. می‌دانید دین اسلام یک دین تدریجی است و تا سال نهم هیچ چیز بر امت پیامبر واجب نبوده است. اولین واجب الهی در سال نهم بر امت پیامبر (ص) نازل می‌شود و آن هم نماز است. خب این نشان از جایگاه بسیار مهم نماز در دین مبین اسلام دارد.

بحث ما درباره جایگاه نماز در دین اسلام بود. عرض کردیم تعبیری در دین مبین اسلام برای نماز وجود دارد که منحصر بفرد است نسبت به مسائل دیگر این تعبیر نیست. این که عرض شد وجه اسلام و رأس دین است.

دیگر این که، محبوب‌ترین اعمال است. در روایت است که امام صادق (ع) فرمودند «أحبّ الأعمال إلى الله الصلاة» محبوب‌ترین اعمال در نزد خداوند نماز است. امام صادق (ع) فرمود آخرین وصیت تمام انبیاء به نماز بوده و خداوند نماز را بیش از سایر اعمال دوست می‌دارد.

نکته بعدی درباره نماز این است که نماز، نور چشم پیامبر است. پیامبر عظیم‌الشان اسلام، در

روایت بسیار مفصل و زیبایی به ابوذر غفاری این‌طور فرمودند «جعلت قره عینی فی الصلاه» ای ابوذر، خداوند نور چشم من پیامبر را در نماز قرار داده است. و این لطفی است که خدا در حق پیامبرش کرده که نور چشم پیامبر نماز است. بعد ادامه روایت بسیار زیباست می‌فرماید ای ابادر چشمه مشتاق آب است، انسان گرسنه تشنه غذاست، من پیامبر هم مشتاق نمازم. اگر تشنه و گرسنه به آب و غذا برسند با اندک استفاده‌ای اشتیاق‌شان را بطور کامل از دست می‌دهند سیر که شدند دیگر اشتیاقی نیست بلکه تنفر جای آن می‌آید. اما من پیامبر خدا هرگز اشتیاقم را نسبت به نماز از دست نمی‌دهم.

نکته بعدی درباره نماز، روایت از مولای ما امیرالمؤمنین علی(ع) است. هرکسی که بخواهد به خداوند تبارک و تعالی نزدیک بشود هر پرهیزکاری که بخواهد به خداوند نزدیک بشود، وسیله‌اش نماز است، وسیله‌ای بهتر از نماز وجود ندارد. نماز، اولین است. بعضی از این اولین‌ها را خدمت شما عرض کردیم بعضی دیگر هم اینجا بگوییم. اولین عملی که از انسان به آسمان می‌رود و اولین عملی که فردای قیامت از بنده سؤال می‌شود، از عبد سؤال می‌شود، و فرمودند «إن قبلت قبل ما سواها، و إن ردت ردّ ما سواها»

بحث ما آثار بی‌توجهی به نماز است. انسان کم توجه به نماز، فردای قیامت در مقابل خداوند عزیز شرمنده می‌شود این شرمندگی خیلی معهم است. امام صادق(ع) روزی به حمادبن عیسی فرمودند که ای حماد، می‌توانی یک نماز خوب بخوانی؟ خدا رحمت کند حضرت امام، می‌فرمودند نماز خوب انسان ساز است. حماد عرض کرد بله می‌توانم. امام صادق(ع) گفت بخوان. بلند شد دو رکعت نماز خواند، اما نمازش آن نماز کامل نبود و توجه کافی را به نماز نداشت و رفته بود آن نماز کامل را یاد بگیرد. و لذا امام صادق(ع) فرمودند چقدر زشت است برای مردی که ۶۰ سال از عمرش گذشته باشد و نتواند یک نماز کامل بخواند. این یک شرمندگی است. حماد می‌گوید من خیلی در مقابل امام صادق(ع) شرمنده شدم، حالا کسی که مراتب بالاتری از بی‌توجهی به نماز را داشته باشد یعنی بی‌توجهی به خدا و بی‌توجهی به خالق. این دنیا سرگرم است خیلی شرمندگی را متوجه نمی‌شود اما فردای قیامت که در مقابل خداوند قرار گرفت، کارنامه نمازش را می‌خواهد در مقابل خدا عرضه کند آن وقت است که شرمندگی سراغ انسان

می آید. پس چه خوب است که انسان نمازی بخواند که فردای قیامت شرمنده خالق و مخلوق خویش نشود.

خب بی توجهی به نماز، انسان را از وضعیت مطلوب فاصله می دهد. پیامبر خدا فرمودند دو نفر از امت من، مشغول نماز می شوند. ظاهر نماز هر دو هم یکی است. اما فاصله بین نمازشان، همچون فاصله بین زمین و آسمان است. یعنی یکی از نماز به معراج رفته و یکی نرفته. و این خیلی خسران بزرگی است. و از عواقب آن، محرومیت از شفاعت اهل بیت است. امید همه ما در آخرت، شفاعت ائمه معصومین (ع) است. امیدی به جز این نداریم. از امیرالمؤمنین (ع) و امام صادق (ع) روایت داریم کسانی که نسبت به نمازشان بی توجه باشند شفاعت امامان و شفاعت اهل بیت (ع) شامل آن ها نمی شود. این داستانی که می خواهم عرض کنم خوب توجه کنید. ابابصیر می گوید بعد از شهادت امام صادق (ع) من به مدینه رفتم، رفتم خانه امام صادق (ع) که به اهل بیت او تسلیت بگویم. می گوید دیدم ام حمیده، که همسر امام صادق و مادر امام کاظم (ع) است بانوی بسیار بافضیلت بود بر ایشان وارد شدم و عرض تسلیت گفتم. می گوید ام حمیده گریه کرد و من هم گریه کردم. بعد ام حمیده رو کرد به من و فرمود ای ابابصیر، اگر هنگام شهادت امام صادق (ع) می بودی متعجب می شدی. خب جریان چیست؟ مگر چه اتفاقی افتاده است؟ ام حمیده شروع می کند تعریف می کند که لحظات آخر عمر امام صادق (ع) بود که چشمان مبارک را باز کردند و فرمودند هر کسی که به من فامیلی ای دارد او را در کنار من حاضر کنید. ام حمیده می گوید ما رفتیم همه را جمع کردیم، احدی را باقی نگذاشتیم، هر کسی فامیل امام صادق بود آمد. می گوید همه دور بستر امام صادق (ع) آن لحظات آخر عمر شریفشان جمع شدند. می گوید امام صادق (ع) به جمعیت نگاه کرد، این جمله را فرمود که «إِنَّ شَفَاعَتَنَا لَا تَنَالُوا مُسْتَخْفًا بِالصَّلَاةِ» شفاعت ما اهل بیت به کسی که نماز را سبک بشمارد نمی رسد.

مورد بعدی در رابطه با کم توجهی به نماز این است که متأسفانه مورد نفرین خود نماز قرار می گیرد. در بعضی از روایات ما هست که تمثیلی برای نماز ترسیم کردند. وقتی که انسان نماز می خواند این نمازش به صورت شکل یک ملک، به آسمان می رود. آن وقت نمازش را

ضایع کرده باشد، بی توجهی به نمازش کرده باشد، چه در وقتش، چه در حضور قلبش، چه در آدابش، و سایر شرایط هایش می فرماید که این نماز با صورتی سیاه و تاریک به منظر الهی می رود. این نماز خجالت می کشد و خطاب به نمازگزار می گوید من را ضایع کردی، «ضیعک الله» خدا تو را ضایع کند.

مورد دیگر از عواقب کم توجهی به نماز، سختی قبر و قیامت است. امام صادق (ع) فرمودند کسی که نماز را سبک بشمارد کم توجه به نمازش باشد وقتی که از قبرش خارج بشود خداوند ملکی را بر او مأمور می کند که او را در عرصه قیامت وارونه به زمین می کشاند در حالی که مردم به او نگاه می کنند و خیلی در حسابرسی او رفته و یکی نرفته، و این خیلی خسران بزرگی است. سخت می گیرد و شدت به خرج می دهد.